

voor de jaren '46 t.e.m. '49 op een totaal tekort van f 5 571 mln maar daar moet men nog het tekort over de laatste maanden van '45 bij optellen en daaromtrent is geen cijfer bekend. Bovendien kan het tekort over '49 nog groter zijn geweest dan in mei werd aangenomen. Wij weten slechts dat de Indische staatsschuld: f 1,9 miljard eind september '45, ten tijde van de soevereiniteitsoverdracht geraamd werd op f 8 miljard, hetgeen f 2 miljard aan militaire uitgaven insloot.

De uitgaven die het gouvernement in de jaren '46 en '47 deed, werden gedeeltelijk verricht in Nederland (men denke aan de Indische pensioenen en aan de hulpgoederen), gedeeltelijk in Indië, gedeeltelijk 'in het buitenland' (hoofdzakelijk in de Verenigde Staten). In het (onvolledige!) overzicht uit maart '48 (latere overzichten ontbreken) werd geschat dat in Nederland f 757 mln was uitgegeven, in Indië f 2 062 mln, in het buitenland f 585 mln. Van die f 585 mln was naar schatting in '47 f 502 mln uitgegeven. Dat moet dan ietwat zijn meegevallen – Lieftinck had immers in april '47 opgemerkt dat het Indische gouvernement alleen al voor civiele doeleinden per maand f 50 mln aan deviezen nodig had.

Naast die civiele uitgaven waren er evenwel de militaire. Welnu, Hirschfeld en Albarda kwamen, nog voordat zij begin mei '47 met Beel en Jonkman naar Indië vlogen, op grond van de in Den Haag beschikbare cijfers tot de conclusie dat voor het totale militaire apparaat dat in Indië aanwezig was (Koninklijke Marine, Koninklijke Landmacht, Knil) per jaar f 1 miljard moest worden uitgegeven, waarvan f 750 mln moest worden betaald in dollars (Amerikaanse en Canadese) en in ponden (Britse en Australische).¹

Hoe schaars die deviezen in Nederland waren geworden, bleek al uit hoofdstuk 3 en wat Indië aanging, was van belang dat het gouvernement in augustus '47 Lieftinck om verlof moest vragen, het laatste restant van de goudreserve van de Javase Bank, 50 mln dollar, te mogen aanspreken voor de aankoop van z.g. *inducement*-goederen: goederen, hoofdzakelijk textiel (daarvan waren de prijzen op de vrije markt twintig maal zo hoog geworden als voor de Japanse bezetting), waarmee men de Indonesiërs in de bezette gebieden soelaas zou bieden en wellicht ook gunstig zou stemmen. Lieftinck ging daar akkoord mee.

Hij kon dat doen omdat Nederland er op dat moment van mocht uitgaan dat het onder de Marshall-hulp grote bedragen aan dollars zou

¹ Die schatting van f 1 miljard bleek te laag te zijn, want toen midden '49 in Indië eindelijk de definitieve begroting voor '47 werd opgesteld, beliepen alleen al de geraamde uitgaven van het departement van oorlog ruim f 1 270 mln.